

הלכות דברים האסורים משום סכנה שג

נמלים ושאר שרצים וכדומה^{טו}. ואם אכלו שרצים מאיזה פרי או שאר מאכל, מסירים מקום מגעם מסביב^{טז}:

ו מים שהוחמו בכלי מתכת^י ועדיין לא רתחו (או ששותים אותם בכלי מתכת, אף-על-פי שהוחמו בכלי שאינו מתכת), מזיקים הם לגוף, אלא אם כן מערב בתוכם שרשי עשבים או תבלין וכדומה^{יב}. אך אין לסמוך על תערובת קפה או תה^{יג}:

ז בועות הצפות על-גבי מים או שאר משקה, אין לשתותן, כי זה מביא לידי חולי. גם אין לנפחם בפיו או לדחותם באצבעו לצדדים, אלא ישקעם באצבעו בתוך המשקה עד שייעלמו^{יד}:

עיני יצחק – ציונים והערות

טו עיין רמב"ם פי"א מהלכות רוצח הל"ו ז' י"א [והוא לא חילק בין הדורות, כמו שחילקו התוספות והרשב"א והטור, משמע שגם בזמנו ס"ל דאסור, ועיין שם טוב שם. ובעולת שלמה פרשת ויקרא דף רס"ה רס"ו. ומכל מקום מנהגינו כהשלחן ערוך דלקמן (שהתיר) וטור ושלחן ערוך סימן קט"ז סעיף א' ואחרונים, ושתילי זתים הלכות נטילת ידים סימן ק"ס סק"י, ובארות יצחק על פסקי מהרי"ץ הלכות קריאת ספר תורה ס"ק נ' דף תצ"ז ד"ה וטעם, ושו"ת עולת יצחק חלק ב' סימן קנ"ח. **קידוש** אם מותר לעשות על יין שנתגלה, עיין לעיל חלק או"ח בהלכות שבת סימן נ"ט סעיף ז'.

טז עיין כף החיים סימן קט"ז סק"ב, ובדברינו לעיל הלכות תולעים סימן קל"ה סעיף ו'. [וע"ע מאמר משנת מהרי"ץ פרק י"ד אות י"ז, ולעיל הלכות שחיטה סימן קכ"ד הערה כ' ד"ה ומה].

יז אבל לא בכלי חרס וזכוכית. ונראה כי קומקום חשמלי שעשוי מפלסטיק, דינו ככלי מתכת, שמכל-מקום הרי "גוף החימום" עשוי מנחושת ועוד ממיני המתכות. וע"ע בדברינו לעיל חלק או"ח הלכות נקיון המקום סימן ה' סעיף י"ב.

יח בבא מציעא דף כט: וחולין דף פד: וכף החיים סימן קט"ז ס"ק פ"ז. ומסתברא דהוא הדין שלא לערב מים שלא רתחו עם מים שרתחו.

יט שולי המעיל סימן א' אות כ"ב.

כ עיין חולין דף ק"ה ע"ב [ונקרא בשם אַפְּיָא, ופירש"י שהוא בלעז אישקומ"א. ועיין בדברינו לעיל הלכות חליטת הבשר סימן קל"ב הערה כ' ד"ה וסתם רתיחה], ומהרש"ל בים של-שלמה שם סימן י"ב, וכף החיים סימן קט"ז ס"ק כ"ד, ושמירת הגוף והנפש סימן מ"א. ומה שהביאו בשם השל"ה ששמע דהיינו דוקא הרתיחה שמעלה החבית כשהיא תוססת, אבל רתיחה העולה כששופך משקה היא משקה ע"כ, לא זכיתי להבין, כי בגמרא שם מתבאר בפשיטות שזה שייך לא רק ביין ובשכר אלא אף במים ומה שייך במים תסיסה. ומזה יש ללמוד גם ליין ושכר כששופכים אותם. עכ"פ גם השל"ה עצמו סיים דמכל מקום נכון ליזהר גם בזה כי חמירא סכנתא מאיסורא יעו"ש. **והגם** שהעולם אינם נוהרים מזה, אכן ראיתי לאאמו"ר זצ"ל שהיה

דש שלחן ערוך המקוצר סימן קל"ט

ח ארבע תקופות יש בשנה, תקופת ניסן, תקופת תמוז, תקופת תשרי, ותקופת טבת. ובין כל תקופה לתקופה, תשעים ואחד יום וכמה שעות כ"א. ובשעה שנופלת התקופה, אסור לשתות מים (במשך כחצי שעה, או יותר) משום סכנה שלא יוזק ויתנפח, כי אז נהפכים כל המים שבעולם לדם. והעניין נסתר ועמוק, ומקובל מן הקדמונים. אבל אם מניחים או קצת ברזל על המשקים והמאכלים, או בתוכם, אין רשות למזיק. [ולפיכך במים שבצינורות ובברזים בזמנינו, אין חשש זהב]. ואסמכתא לדבר, ממה שכתוב והיה דם בכל ארץ מצרים "ובעצים ובאבנים" כ"ג, משמע שבכלי מתכות לא נהפכו המים לדם כ"ד. ויש אומרים כי על המבושלים או כבושים או מלוחים אין צריך להניח, וטוב להחמיר. ומי שאינו נזהר מלשתות בשעת התקופה, מזהירים אותו. ואם שכחו

עיני יצחק – ציונים והערות

מקפיד על כך ומשקעם באצבעו [בקמיצה, ועיין לקמן הערה מ"ז ד"ה מכלל], וזאת אפילו בכוס של קידוש וכיו"ב. [ועיין לקמן הערה מ"א שגם לעניין זוגות היה מקפיד. אמנם מהרש"ל ביש"ש הנז"ל חילק ביניהם, שכל מה שהזהירו חז"ל משום רוחות כגון זוגות, לא שכיחי האידנא. אך מה שיש לחוש מעניין כשפים והיזקות שבגופו, למיחש מיבעי. והביא כמה עניינים ובכללם אופיא. וע"ע מ"ש בס"ד באגדתא דפסחא פרי עץ חיים מהדורא שנייה דף רצ"ד אות ר"א בשמו לעניין זריקת הנותר מן היין שנשפך בהזכרת עשרת המכות]. וכן נראה פשוט דלא שייך לומר בזה שומר מצוה לא ידע דבר רע (קהלת ח', ה'), מאחר שיש תקנה, ועיין שמירת הגוף והנפש סימן רס"ז הערה י"ג דף תשס"ב לגבי כיבוי הנר בפה בערב שבת, שכתב הכה"ח דאין חשש בכך [עיין לקמן סעיף כ'] כי שומר מצוה וגו' שאינו מובן איזו מצוה יש בכיבוי. ומזה שאמרו שאין לדחותם בידו לצדדים, נראה שיש ללמוד בקל וחומר שאין להוציאם באמצעות כף וכדומה. [ויש לעיין אם צריך להקפיד גם במשקה הנקרא "בירה", שטבעו להעלות הרבה קצף בעת שפיכתו ונשאר כך זמן רב, או דילמא כיון שדרכו בכך לית לן בה].

כא עיין עירובין דף נ"ו ע"א, ופרקי דר' אליעזר פרק ששי, ורמב"ם פרק ט' וי' מהלכות קידוש החודש באריכות.

כב פשוט. ולפי מה שנכתוב לקמן בסמוך בהמשך הסעיף, לאו דוקא ברזל כמו שהוא בברזים ובצינורות, אלא הוא הדין אם יהיו המים מונחים בשאר מתכות.

כג שמות ז', י"ט.

כד מה"ר אפרים מגרמיזא, הובא בפני דוד פרשת בא בפירושו להגדה של פסח.